

tíðindablaðið

sosialurinnPostsmoga 76,
3800 Argir,
telefon 11820

Útgevari: p/f sosialurinn

Fyrirtakisstjóri og blaðstjóri: Tófrinn Smith (Ábyrgd)

Bláðfólk: Hogni Djurhuus, Dagny Joensen, Jóhann Mortensen og Jan Müller

Lýsingar: Árni Joensen

Uppseting: p/f sosialurinn. Prent: p/f pressan 1981

Samtíðarskattur

VAENTULIGA verður hetta árið tað síðsta við teirri skattaskipan, vit nú hava, tí frá komandi ársbyrjan skulu vit gjalda samtíðarskatt ella skatt við kelduna, sum tað verður rópt.

VERULIGA broytingin, sum Javnaðarflokkurin í mong harrans ár hevur strongt á at vit fingur, er ein skattiformur hareftir øll skulu gjalda so hvørt vinningurin er fingin.

MEN við tí ovurskjótleika og við tí ovurskundi, sum menn hava havt í hesum máli, óttast vit fullkomið fyri at verkið ikki verður so fullkomið, sum Javnaðarflokkurin vildi gjørt tað.

TAÐ er vandamikið at seta í verk eina skipan, sum ikki er gjøgnumhugað og so gjøgnumarbeidd, sum neyðugt er.

VIÐ ársbyrjan 1984 skulu vit so gjalda samtíðarskatt. Tá skulu í prinsippinum øll gjalda skatt so hvørt sum peningurin er forvunnin. Nakað soleiðis

verður sagt í viðmerkingunum til lógaruppskotið í vár. Men við tí uppskoti sum nú er samtykt, eru bara ikki allar súðir syftar. Og so langt frá tí. Ein fittur partur av skattaborgarunum skal framvegis gjalda sum frammanundan, og tað verður framvegis lønmottakarinn, tey við A-inntekunum, sum skulu skatta av hvørjum oyra sohvrt, meðan tey við B-inntekunum, partafelag o.a. gott fólk gjalda ávegis — á conto — við øðrum orðum verða lønmottakarar skattaðir í topp beinanvegin og hini sleppa lættari, bilgari, lagligari. Kunnu biða.

TÓ ER at vóna, at umsitingin fær umstøður at leggja tilrættis nýskipanina so mikið neyvt, at skipanin fer at virka.

MEN VIT ivast, tí landsstýrið gevur umsitingini ikki nóg góðar møguleikar, hvørki tíðarliga ella á annan hátt, sum eru fyrirtreytir fyri litaleysum úrsliti.

Fýra fakfeløg.

Skattanevndin sýndi okkum vánaligar sømdir

Í álitinum hjá skattanevndini í samband við løgtingsmálið um ásetan av skattastiganum í samband við kelduskattin varð upplýst, at undirritaðu feløg, sum høvdu biðið um at sleppa at greiða skattanevndini frá okkara sjónarmiðum í hesum máli, høvdu fingið fundarboð, men høvdu ikki kunnað mætt.

Fýri at eingin ivi skal vera um okkara áhuga fyri at verja áhugamálini hjá okkara limum, skulu vit greiða frá, at umleið middag næstseinsasta leygardag fingu vit boð um, at vit kundu mæta klokkan tvey sama dag! Tá vóru tveir av felagsformonn-

unum staddir á bygð, og annar av teimum var í Suðri, so tað sigur seg sjálvt, at har var heilt ómøguligt at mæta upp.

Viðgerðin av hesum máli sigur ikki so heilt litið um ta virðing okkara ráðandi menn hava fyriløntakarunum. Í stríð við alla tingskipan verður eitt slíkt stórmál sum teirra skattur kanska fleiri ár fram í tíðina hurlað gjøgnum lögtingið ein seinna partuttan at feløgin, sum umboða flestu teirra, sum henda skipan kemur at viðvíkjan, fáa havi til at framføra teirra hugsan um hetta mál.

Hetta kunnu vit loyva okkum at pástanda, tá ein fundur, sum vit biðja um,

verður lýstur við so stuttari freist, at als ikki ber til at koma fram til fundin. Men sjálvsagt duga vit eisini at siggja, at ætlanin var als ikki at hetta mál skuldi fáa nakra viðgerð, og at alt var avgjört frammanundan. Tí eina slíka «viðgerð» kalla vit als ikki nakra viðgerð.

Tískil fara vit at loyva okkum at mótmæla hesi mannaogongd og halda ikki at tað semir seg Føroya lögtingi at halda okkara feløg fyri spott við at geva teimum fundarboð, sum teir vita, at ikki øll feløgin kundu koma til.

Føroya Arbeiðarafelag
Føroya Handverkarafelag
Føroya Fiskimannafelag
Starvsmannafelagið

Optimalt kumulerandi!

«Kumulerende, som skyldes en ophobning eller en stigning» — soleiðis kanst tú finna eina frágreiðing um týðningin av hesum vælsignaða orðinum sum tingmenn brutust við í vár ta nýggja skattalógina var fyri.

Tað er nú einki forborgið í tí, at heldur ikki tingmenn altíð eru so allround í allum verðsins málsligum fyrbrigdum, at teir upp á standandi fót skulu kenna tey fult og heilt.

Og tá landsstýrismaðurin í kulturi brúkar tilkann málburð í skattaskipanini, so kann tað vera tí at hann hevur hugsað meira kulturelt í somu løtu hann hevur skula skriva nakað specielt finansielt. Tí einastaðni í somu skattalóg stendur nokk so finliga: «Viðt í kumulativu skipan, sum her verður skotin upp, skuldi fyrilisskattur og endaligur álíkaður skattur samsvara fyri størsta partin av skattaborgarunum.»

Og so er ikki so torført at slúta sær til, at hetta orðið er so mikið fint, at samgongumenn illa kundu fáa seg at spyrja byttisliga um hvat tað hevði at týða. Tað vóru jú lærdir menn í landsstýrinum, autoriseraðir og ingenierar, so tað var einki lógið at samgongan øll svølgdi skattauppskotinum uttan at blunka.

Og heilar 168 tekstisður blivu samtyktar eftir bert 14 døgum, so sig at Eli Nolsøe ikki er óferur skattanevndarformaður!

Men nú kenni eg eisini ein annan tingmann, hann sum er okkara, hann finnur eisini ofta soverðin orð sum ljóða lærd — og sum ein ikki fer at siga ein ikki skilur. Tað fyrkemur at hann brúkar okkurt av hesum klingandi orðum, tá hann hevur verið í Havn á fundi. Taki eg í rúgvuna, so eru tað orð sum: optimalur, relativur, alternativur, konkretur,

kompromíleysur. Hann brúkar aloftast hesa vendingina — og tað er tað í relasjon við hvørt annað.

Aloftast koma hesi orðini úr munni hansara. Tá okkurt mál hevur verið fyri á tingi ella í onkrari millumtinganevnd. Har teir so hava havt nakrar «serkonar specialistar», sum hava greitt teimum frá innihaldinum í nýggju orðunum. «Tí soleiðis er tað í Havn, har verður man altíð informeraður». Eg spurdi hann, um tað vildi siga nakað tað sama, sum eg viðhvørt hevði hoyrt frá onkrum útvarpsmanni, at í útvarpinum plagdu teir at konfirmera orðini á Fróðskaparsetrinum, tí landsstýrið hevði lónt fólk til at reinska málbrúkið. Men tá svaraði hann mær, at «tað var neyðvendigvis ikki oppert, tí man mátti altíð siggja einhverja situasjon relativt eftirsum fyriliggjandi alternativir fyrilógu.» Men tá gav eg upp, tí eg skildi eftirhondini, at tað er ikki tað sama at ganga her í Fossstuni, sum at sita í millumtinganevnd ella á tingi í Havn.

Men so var tað hetta nýggja orðið sum skattalógina hevði skaði.

Hetta kumulativa. Tá eg so ditti mær at spyrja um hetta orðið var endaliga samtykt á tingi — tingmaðurin plagar aloftast at siga at tað «kom ann upp á um uppskotið verður endaliga samtykt», men hann svaraði mær heldur kvattliga, «at soverðið gjørdi teir ikki á tingi í Havn» — hann sigur altíð á tingi í Havn — «tað skal allarhelst fyri í eina millumtinganevnd, áðrenn tað yvirhøvar kundi koma upp á tal at tað kom fyri á tingi». Og fyrr kundu tingmenn ikki úttala seg, teir úttalaðu seg helst ikki fyrr enn nakað kompromi fyrilá, segði hann.

«Fyrirbils var tað kumulativa helst alternativt í relasjon til eitt kompromit-

erandi uppskot, men áðrenn fyrsta viðgerð hevði verið, bar ikki til at úttala seg, í hvussu so er ikki alternativt,» heit hann fram.

Ná, men eg gav meg so til tols við tí. Spurdi ikki meir, tí eg skildi, at hann ikki heit meg vera serliga snollaðan í ovastu hædd, tí knappliga vendi hann við og fór skundisliga omaneftir gøtuni við hondunum djúpt í buksulummum, drypandi høvur.

Skildi nú at hann gekk í djúpastu tongum — allerhelst um hetta kumulativa.

Tíðin gekk — og skattalógina var ein dag samtykt.

Tá tingmaðurin aftur var at siggja í tðninum og fær eyga á meg, kemur hann antagandi við aðrari hondini høgt hevjaða, beint sum tá hann er í hæddini í eini politiskari røðu í dansistovuni — «tú hin gamli,» rópar hann, «tú hatta kú...» — eg meini kumulativa, nú er tað loyst — í relasjon til skattin, veitst tú — verður inn-tøkan størri verður skatturin ikki minni. Tú skilur, relativt í alternativum samanburði — meðan hann kveitir niður í eitt pappir, hann hevur í hinari hondini — «við tingsamtyktina».

«Men», heldur hann áfram, «er inntøkan minni, ja so verður skatturin eisini relativt tað sama, alternativt størri...» Og meðan hann soleiðis stendur við pappirinum í aðrari hondini, fer hann í sama skundi omaneftir.

Eg klóraði mær í nakkanum.

Og so var tað eg fór at hyggja í hana lexikóna hjá læraranum — og royni nú at sannføra meg um hetta kann standa sum eitt alternativ til tað sum stendur í skattalógini.

janus

Framhald av síðu 2

Kári Olsen visir á, at just tað, at feroyingar lata bókur sínar gera í Danmark og Íslandi og aðra staðni ger, at feroysku prentsmiðurnar eru við sviðið soð.

— Vit royna at flegur í nýggjar maskinur, fyri at fáa betri dygd og gera arbeidið meira rationelt og harvið biligari. Hetta kostar nógv, og tí mugu vit eisini hava nakað at gera. Eg eri visur í, at vilja feroyingar brúka tær prentsmiður og tey

bókavirki, sum eru í landinum, so verður hetta í longdini heilt vist til felags gagn.

Tímalønin

— Kunnu tit yvirhøvar verða kappingarferir, tá vit vita, at tímalønin hjá prentarum í Íslandi í dag liggur um góðar 30 kr. og hon í Føroyum er um tær 70 kr.?

— Eg havi lisið onkustaðni, at prentaralønin í Íslandi liggur á hasum øðinum. Í dag verður ein stórir partur av øllum feroyskum bókum just prentaður í Íslandi, so

helst man tað vera ein av orsökunum. Men sum sagt — tað at vit skulu gjalda 25% í tolli uppá alla okkara ráveru, og tær lidnu bókurnar verða innfluttar uttan toll, bert tað ger støðuna hjá okkum munandi verri, sigur Kári Olsen at enda.

Bókavirkið, sum Kári Olsen stendur fyri, hevur just keypt eina nýggja maskinu fyri háva mill. kr. Tey hava í dag 4 til 6 fólk í arbeiði og arbeiðið fevnir um liðuggerð av ymsum prentlutum eitt nú bókum.

jan.